ΙΡΙΣ

ταχεια

DE TECHNISCHE BOEKHANDEL

H. STAM N.V.

SPIJKERLAAN 14 - TEL.: 08300-33813

LEVERT NIET ALLEEN UW SCHOOLBOEKEN,
MAAR BESCHIKT TEVENS OVER
EEN UITGEBREID ASSORTIMENT
T E K E N A R T I K E L E N !

U FILMT TOCH OOK ?

U FOTOGRAFEERT TOCH OOK ?

wij geven u gratis vakkundig advies om "uit" uw hobby te halen, wat "er in" zit.

WIJ VERZORGEN :

- HUWELIJKSREPORTAGES
- TECHNISCHE FOTO'S
- ATELIERFOTO'S
- 16 mm. GELUIDSFILM-VOORSTELLINGEN enz.

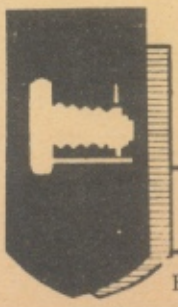

Ad van Beurden

FOTOGRAFIE

HOOFDSTRAAT 33 - VELP (G) - TEL. 2605

IRIS TAXEIA

Officieel orgaan van de A.G.B.

Redactie:

Etty Mulder
Frans Reynders
Hyke Tjebbes
Marjes Benoist

Redactie-adres:

Statenlaan 8

Arnhem.

September 1964.

Redaktie krabbels

Ziedaar, lezer, de eerste Iris van het nieuwe schooljaar. Een nieuw schooljaar dat in al zijn blootheid voor u ligt en waarin u weer kunt tonen wat u waard bent.
Eenieder heeft reeds kennis gemaakt met de heer Broos die de zware taak van stuurman over ons, lastpakken, op zijn schouders heeft genomen.
Wij wensen hem daarbij alle succes toe en hopen dat hij een prettige werkkring heeft gevonden. Behalve dat van de rector zijn er nòg twee nieuwe gezichten bijgekomen, n.l. dat van de heer Weusten als opvolger van de heer Beysterveldt en van de heer Brouwer die de heer Weernekers gaat vervangen. Ook voor hen een hartelijk welkom op onze school !
Op 28 september zal de toneelavond gehouden worden, wij steken bij deze alle spelers het hart onder de riem !
En dan tot slot iets om over na te denken: hebt u al een nieuwe praeses op school zien rondlopen ?

REDAKTIE.

WOORD *van begroeting*

De snelle Iris is in de Griekse mythologie de dochter van Wonder en zelf is zij, het wonderkind, in al haar vluchtige schoonheid, een boodschapster van berichten, die van de goden komen. De fantasie van de Grieken, die zo rijk en zo bewegelijk was als wel nauwelijks van enig ander volk, heeft de natuur weerspiegeld in een bonte veelheid van voorstellingen en gestalten, die in al hun typische gevarieerdheid nog steeds het Europese gedachtenleven bevolken.
In die mythische voorstellingswereld is Iris onder goden en godinnen, onder heroen en heroinen, onder Muzen, Chariten, Moiren, nimfen, dryaden en anderen slechts een bescheiden figuur: zij symboliseert een natuurverschijnsel van korte duur, maar - van grote schoonheid.
Haar weg van Zeus of van Hera naar de aarde der mensen tekent zich af als een boog van kleuren aan de hemel, waar de stervelingen met verwondering en bewondering naar kijken. Het is merkwaardig, hoe onze tachtiger dichter Jacques Perk deze natuurmythische figuur in zijn bekende gedicht Iris heeft aangevoeld en getransponeerd.

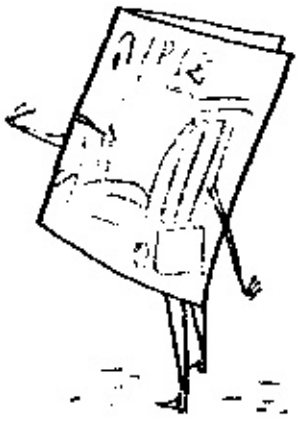

Voor julie, jongens en meisjes van het Arnhemse gymnasium, is de vlugge Iris jullie eigen vlugschrift, dat ook als in een spectrum iets van je schoolleven weerspiegelt. Ook dit kan kleurrijk zijn, als wat de school leert, tevens betekenis voor het leven krijgt (non scholae, sed vitae discimus) en als we in de schoolgemeenschap vriendschappen voor het leven mogen sluiten.
Iris is de kortstondige weg van schoonheid tussen hemel en aarde, vaak is zij slechts een flits, maar zij keert steeds weer.

B R O O S.

Leerpraatje

Daar zitten we dan alweer.
Net waren we allemaal goed en wel weer op adem gekomen van het bergen beklimmen, tenten opzetten en bandjes plakken, of daar vlogen we alweer op onze fietsjes langs de Steenstraat 's morgens tussen 10 en 5 voor achten.
De school bleek tot onze vage verbazing nog op dezelfde plaats aanwezig, en tot onze lichte schrik bleken de meeste van de leraren in grote lijnen nog dezelfde gelaatstrekken behouden te hebben.
Van werkelijke schrik was echter pas sprake, toen we ontdekten dat we in plaats van in onze oude vertrouwde schoolbanken, neer moesten zijgen in tafel en stoelen ! Direkt rees toen bij velen de vraag: hoe moet dat nu verder met onze vrije expressie gedurende de schooluren op het oppervlak van de bank met liefst hard materiaal ?
Waar moeten wij nu voortaan ontboezemen? Op de muren ? Op de vloer? Hoe zal Baarslag dat dan wel opvatten ? Hoe moet ik Marietje nu laten weten dat ik van d'r hou ?
Misschien, beste lezer, is het dan toch maar het beste dat wij het komende jaar trachten onze aandacht méér te bepalen tot het boek dat vóór ons op tafel ligt dan tot het verleidelijke oppervlak daaromheen, hetgeen ook wel de bedoeling geweest zal zijn van de wreedaard die ons onze oude schoolbanken ontnam.

Al met al staat het dus wel weer als een paal boven water dat het over de gehele linie niet meevalt.

Maar wij zeggen maar zo, daarom desalniettemin niet getreurd en zie de zonzij.

Ook dit jaar zal het wel weer loslopen !

E.M.

JE GLIMLACHTE EN SPRAK TEGEN MIJ OVER NIETS,
EN IK VOELDE DAT DIT HET WAS, WAAROP IK LANG
GEWACHT HAD.

T A G O R E.

VAN Dick Heller

These are the times that try men's souls; the summer is over and the sunshine has returned to it's fairer land above the clouds: school has begun. I think that we all secretly looked forward to school because then we could see all the kids* again and return to some form of order. But before I ramble any more, maybe I should do what Frans Reynders intended me to do when he asked me to write this article: introduce myself.

Most of you probably have already seen a boy with a lost look on his face wandering through the halls of the Gymnasium; so I won't begin my introduction by saying my name is Dick Heller and I live with Ries de Langen. Instead I shall introduce you to my past and to my future, and let you discover my present.

I came from a suburb, about seventeen miles north-west of Chicago, called Des Plaines. It is a normal-quiet community that has many public recreation parks, a beautiful library and many elementary schools. Most of the families attend church each Sunday and, in general, it isn't much different from any middle-sized community anywhere in the world.

The biggest difference, I have found, is in the school systems. To begin with, in Des Plaines everyone goes to one high school, Maine West. The school day is seven-and-a-half hours long, and, as a result, Maine West is the center of life for the three thousand students that go there. The school day is divided into eight periods (uuren) of 45 minutes each. Students have individual rosters that allow them to study what ever they want (and can qualify for).

Since only English and history are required, it is possible for the more lazy students to take easy courses; however those courses don't help them to enter college. For the more industrious, there are courses that can, and do, give college credit. Many students are able to actually skip a year or part of college.

After being here only a week, I can see that a high school of the size of Maine West is not gezellig. However it approaches "gezellig-ness" in the many clubs and teams it has. There are clubs encluding everything from amature radio to Chess and sport teams from wrestling to baseball. Heel gezellig !

Now, to discuss my future. When I return to the United States I will immediatly go to a university to either become a dentist as my father is, or a doctor like my uncle. Naturally I hope to return here to Arnhem sometime, but I don't yet have deffinite plans about the time.

Before I close, I would like to make one request. When you see me, please speak only Nederlands. I need practice in your language as much as you need practice in mine.
I will be happy to speak English after I learned Nederlands.

TOT ZIENS.

Dick Heller.

van de Boekenmarkt

De ontaarde slapers	(slapers onder de les)
Moeilijke tijden	(Repetitietijd)
Allemaal zondagen	(vakantie)
To hell and back	(gezakten)
Jeugd in boeien	(wij)
De werkers van het 11e uur	(vele gymnasiasten)
Het recht van ongelijk	(leraren)
Kinderen vragen begrip	( )!!!)
Voer voor Psychologen	(de Iris)
Tussen hemel en afgrond	(rectors-kamer)
Tocht naar het onbekende	(voor het eerst eruitgestuurden)
Wie puzzelt er mee ?	(proefwerk)

Problemen, bezoeken en wat liefde (Het Gymnasium)
Voor het slapen gaan (Huiswerk)
de heldon zijn vermoeid (leerlingen om 1.30)

Amedeo Modigliani

De Italiaans-Joodse schilder Modigliani kreeg wat hij verlangde "uno vie breve mais intense", een kort maar heftig leven.
Hij werd geboren in het jaar 1884 te Livorno en overleed reeds op zesendertigjarige leeftijd in het jaar 1920. In zijn leven zocht hij steeds het diepste, het meest intense. Had hij wat gematigder geleefd en was niet door overmatig gebruik van alcohol en verdovende middelen zijn t.b.c. verergerd, dan zou hij misschien niet al zo vroeg overleden zijn.
In de kunstenaarswijk Montparnasse te Parijs, waar hij al op jeugdige leeftijd heen ging om te beeldhouwen en te schilderen, verwierf hij bekendheid door zijn romantische en bohémienachtige levenswandel. Zijn voorkomen was zeer aristocratisch en trots, hoe verwaarloosd zijn toestand soms ook was. Zijn vriend Lipchitz zei van hem: hij leed aan t.b.c., was arm en leed honger, maar tezelfder tijd was hij een "riche nature", zo beminnelijk, zo begaafd, gevoelig, intelligent en dapper.
En hij spaarde zijn gaven niet, integendeel, hij strooide ze roekeloos om zich heen naar elke bel en alle kunstmatige paradijzen.
Modigliani was zich zeer fel bewust van zijn Jood-zijn en stelde zich dan ook voor: "je suis Modigliani, Juif".
Ook in zijn sym- en antipathieën was hij zeer fel . Kortom, hij had zeer heftige karaktertrekken.
Wat zijn werk betreft; het is niet mogelijk Modigliani in te delen bij een bepaalde stroming, hij is volkomen uniek. Men ziet in zijn werk direkt twee opvallende dingen, ten eerste; de schilderijen zijn vrijwel allemaal portretten, ten tweede: de figuren die Modigliani schildert hebben ogen die volkomen zonder uitdrukking zijn en waaraan de pupil vaak ontbreekt. Om specifieke kenmerken van een persoon weer te geven heeft hij dan ook de ogen niet nodig maar wel kleuren sfeer en

kleurschakeringen, die in zijn werk bijzonder opvallend zijn. In zijn schilderij "de cellist" bijvoorbeeld maakt Modigliani in diepe tinten paars en bruin de melancholie van de cello bijna hoorbaar.

Hij is een groot meester in het schakeren van de kleuren. Met een intens gevoel voor harmonie plaatst hij zijn figuren in een sfeer die duidelijk spreekt van zijn gevoel voor poëzie en muziek. Er zijn in zijn werk onmiskenbaar kubistische elementen te vinden, maar nooit is het abstract. Lipchitz schreef dan ook: "Modigliani kon niet dulden dat abstractie zich bemoeide met gevoel, en zich tussen hem en zijn onderwerpen plaatste."

Voor de Afrikaanse negerkunst had hij grote bewondering maar werd er niet door beïnvloed.
Zo ontwikkelde hij zich dan in zijn oeuvre van popachtige portretfiguren met uitdrukkingloze ogen en zijn unieke kleurcombinaties in een geheel eigen richting.
Hij staat in de kunstgeschiedenis als een werkelijk groot kunstenaar die als eenling tot ongekende hoogten steeg.

E.M.

☆

Ober, ik had een broodje met worst besteld en ik heb geen worst geproefd !
Dan zal u er naast gebeten hebben meneer !

☆

Loetje, je hebt wèèr je gezicht niet gewassen.
Ik kan precies zien wat je vanmorgen gegeten hebt.
Wat dan juffrouw ?
Zi.
Mis, dat was gisteren !

☆

Voor alle schoolbenodigd-
heden naar:

LORJÉ's

kantoorboekhandel

Steenstraat 4, tel. 25408

A r n h e m.

BOEKHANDEL KROONEMAN

Jansstraat 3, b.h. Willemspl.

tel.: 08300 - 26762.

levert alle studieboeken

snel

en correct.

Enorme keuze

JEUGDBOEKEN

B O E K H A N D E L

D. BROUWER & ZOON

boeken op ieder gebied,
ook schoolboeken:

Het Huis de Crabbe

Bakkerstraat 17, Arnhem.

GEMEENTE SPAARBANK

Hoofdkantoor: Gele Rijdersplein 13,

Kantoren en standplaatsen van rijdende kantoren in alle
wijken van de stad !!!!

...waterval...

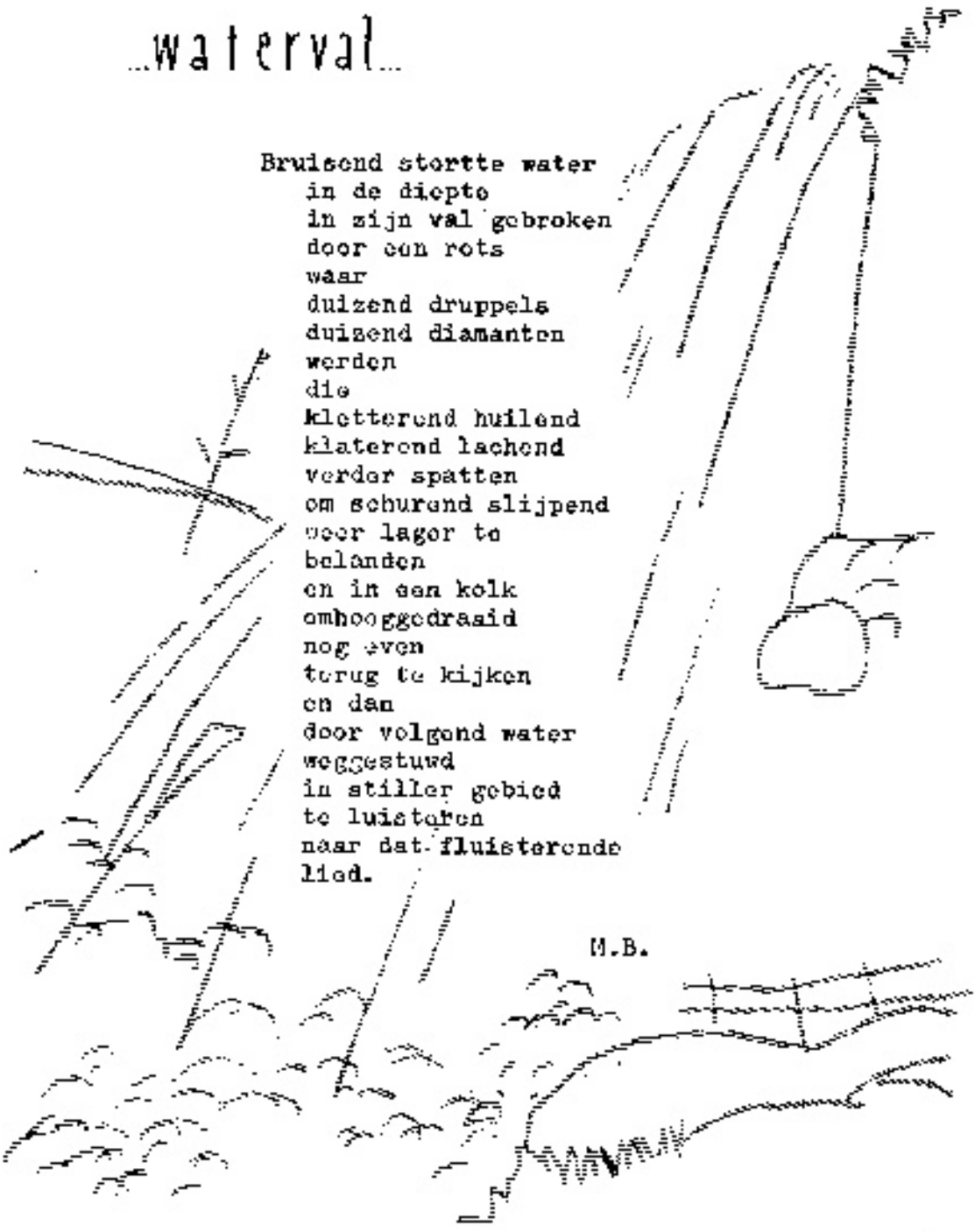

Bruisend stortte water
in de diepte
in zijn val gebroken
door een rots
waar
duizend druppels
duizend diamanten
werden
die
kletterend huilend
klaterend lachend
verder spatten
om schurend slijpend
weer lager te
belanden
en in een kolk
omhooggedraaid
nog even
terug te kijken
en dan
door volgend water
weggestuwd
in stiller gebied
te luisteren
naar dat fluisterende
lied.

M.B.

LACHTERMAREEOM

Geweten: de innerlijke stem die waarschuwt dat er iemand kijkt.

Hersens: het apparaat waarmee wij denken dat we denken.

Egoïst: iemand die meer geïnteresseerd is in zichzelf dan in mij.

Er zijn twee soorten boeken: de boeken die niemand leest en de boeken die niemand behoorde te lezen.

Twee is beter dan één, maar de man die dat gezegd heeft kent mijn zusters niet.

Pastoor op reis: reisdeken.

Accordeon: een muziekinstrument waar je op leert hoe je een landkaart op moet vouwen.

Aarde: een vaste substantie, zeer in trek bij zeezieken.

Biet: aardappel met hoge bloeddruk.

Telefoon: een uitvinding om veilig te kunnen schelden tegen mensen waar je bang voor bent.

Mug: een insekt dat door de heer geschapen werd opdat we van de vliegen geen kwaad zouden spreken .

Uitverkoop: de plaats waar een vrouw haar eigen jurk moet verscheuren om een nieuwe te kopen.

Zich verzoenen - de verkoerde zoonen

legorder - bevel aan kippen

melkboer - oprisping bij baby's.

DE HERBERGIERSTER VAN CARLO GOLDONI

Op verzoek van de redaktie wil ik hier een korte inleiding geven op het stuk dat onze toneelspelers binnenkort gaan brengen.
De schrijver van dit stuk, Carlo Goldoni (1707-1793) heeft een merkwaardig leven geleid: na een carrière als advocaat legde hij zich toe op het schrijven van toneelstukken, waarin hij nieuwe wegen zocht voor het Italiaanse tonsel. De oude "commedia dell'arte" werkte met ingewikkelde intriges, waardoor de stukken onbegrijpelijk werden. Voorts kende de commedia dell' arte, waarin de spelers hun rol als improvisatie speelden, ook een aantal vaste typen, bijvoorbeeld de verlegen minnaar, de snoevende soldaat, de slimme boer, figuren, die wel karakteristiek waren, maar geen persoonlijkheid hadden.
Goldoni nu trachtte deze kenmerken te veranderen: hij maakte de intrige minder ingewikkeld, schreef de rollen uit en gaf zijn toneelfiguren meer diepte, zodat hun persoonlijkheid sterker uitkwam. Niettemin blijven zijn figuren toch wel typen uit de Italiaanse maatschappij van die tijd. In ons stuk zijn dat, om de voornaamste te noemen, de rijke graaf, de arme markies, de vrouwenhater, de brutale en toch onderdanige kelner en de slimme herbergierster.
In 1762 ging Goldoni naar Parijs, waar hij directeur van een theater werd en leraar in het Italiaans bij de Franse koninklijke familie. Hier schreef hij ook comedies in het Frans.Tengevolge van de Franse Revolutie werd het pensioen, dat hem door de koning was toegekend, ingetrokken en hij stierf in armoede.
De inhoud van De Herbergierster is, kort samengevat, als volgt. In een Italiaanse herberg, die gedreven wordt door de herbergierster Mirandolina, dingen twee van de drie gasten, een rijke graaf en een arme markies naar haar gunst. Ook de kelner, Fabrizio, koestert genegenheid voor haar. De derde gast, een ridder, heeft, vrouwenhater als hij is, geen goed woord voor Mirandolina over. Mirandolina echter heeft zich voorgenomen, de ridder op haar verliefd te maken, ondanks de attenties,die de graaf en de markies haar bewijzen. Het aantal gasten wordt nog vermeerderd door de komst van twee toneelspeelsters, die zich als adellijke dames voordoen; de graaf en de markies blijken niet ongevoelig voor hun charmes. Wanneer Mirandolina dan met succes de ridder op haar verliefd heeft weten te maken,

Het is beslist niet nodig al Uw schoolboeken nieuw aan te schaffen.

U kunt 25 - 40% besparen door zoveel mogelijk gebruikte schoolboeken te kopen.

Wij leveren die in goede staat en onder garantie.

VAN DIJK'S BOEKHUIS

Oude Straat 26, K A M P E N.

D A N S I N S T I T U U T Reusink

SINDS 1850

Aanvang der cursussen september en januari.

Parkstraat 47

Telefoon 25608

Privélessen op ieder gewenst uur !!!!

HIJMAN · STENFERT · KROESE & VAN DER ZANDE

A L L E B O E K E N !!!

Grote Oord 15, (Janssstraat).

A R N H E M Telefoon 24938

V U L P E N N E N

't Vulpenhuis

SPECIAALZAAK

1-2-3-4-6 kleuren
BALLPOINTS

KONINGSTRAAT 5 - Telefoon 24315
REPARATIE IN ÉÉN DAG GEREED.

KOOPT

BIJ ONZE ADVERTEERDERS !

STENCILWERK
OFFSETDRUK
FOTOKOPIËN
REKLAME

Kamperman

Prinsessestraat 5
Tel.: 08300 - 32602

Hebt U een open haard?

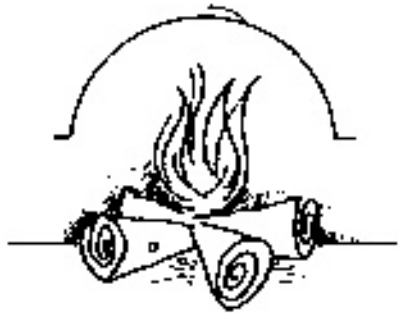

Het Landgoed Middachten
levert U prima
HAARDBLOKKEN
Rentambt Middachten
DE STEEG
tel. 08302 - 2186

besluit de ridder, die in tweestrijd verkeert, toch weg te gaan. Hij vraagt de rekening. Mirandolina brengt deze en veinst een flauwte. De ridder meent nu, dat zij ook verliefd is op hem.
Wanneer Mirandolina bekomen is van haar flauwte gaat zij weer aan haar werk, maar wordt gestoord door de bediende van de ridder, die haar een gouden flesje aanbiedt als geschenk van de ridder. Zij weigert het aan te nemen. Velo verwikkelingen komen er dan rond dit flesje.
Uiteindelijk wordt de situatie zó gespannen, dat de ridder en de graaf een duel aangaan. Op dat ogenblik komen Mirandolina en haar kelner binnen.
De afloop wil ik hier niet uit de doeken doen. Ik hoop, dat jullie met het zien van dit stuk even veel genoegen zullen beleven als wij met het instuderen.

TAEYMANS.

ARS STULTITIAE

Telemachus	-	de van ver gemaakte.
Les consuls entrent en charge	-	de consuls komen binnen in galop (dig. aanvaarden hun ambt)
In een debat aridam materiam	-	Zij stak zich droog en moederlijk in brand.
Stick no bills	-	plakken verboden
Smikra tina diatribein	-	een beetje rondkeuteln
He used to beat his wife	-	hij placht zijn wijf te bijten.
Insano amore	-	door een ongezonde liefde.
Perpetuus bous	-	een eeuwig rund
Ut ventum ad Adranodorum est	-	Opdat er wind is bij Adranodorus.

Wist u dat....

.... zekere leraar, de 1e dag na de vakantie, aan een 6e klas vroeg: En, hebben jullie je niet vermeerderd in de tussentijd ?

.... de hoofdredactrice net ontgroend is ?

.... aangezien het laatste lid van de redaktie ook van school is, de twee overgeblevenen een beetje angstig om het hart worden?

.... wij niet meer op meneer van Erp kunnen neerkijken, maar hij nu op ons neerkijkt ?

.... de zesde-klassers na de toespraak van de nieuwe rector eindelijk wisten wat de spreuk in de gymzaal betekent?

.... de meisjes uit de zesde wel eens zouden willen weten of onze nieuwe Franse leraar ..... getrouwd is ?

.... Hij ook meegaat naar Meridon ?

.... wij ongeduldig wachten op heldere kinderstemmen uit het muziekkokaal?

.... een slechte beurt van een leerling de heer Taeymans de opmerking ontlokte: "En daarmee moeten we nu tegen de Chinezen vechten !"

.... dat dhr. v. Erp in de Grote Vakantie in z'n zwembroekje met een netje vlinders ving ?

.... hij er 108 verschillende heeft weten te vangen ?

?

Aan toekomstromans,waarin toekomstige maatschappelijke veranderingen worden beschreven, hebben zich, in tegenstelling tot toekomstromans, die zich bezighouden met louter technische vindingen (Jules Verne !), enkele schrijvers van formaat gewaagd, o.a. Aldous Huxley in "Brave New World" en George Orwell in "1984".

In deze twee romans krijgt de angst gestalte van de West-Europeaan voor de totalitaire staat en het daarmee gepaard gaande verschijnsel van de massamens. De West-Europeaan wil nog als zelfstandig individu de verantwoordelijkheid dragen voor zijn eigen gedrag, terwijl de massamens de verantwoordelijkheid voor zijn daden afschuift op de massa en zijn optreden bepaald wordt door waarden, die hij ontleent aan zijn omgeving. De massamens is geen individu meer, hij is een "type" geworden.

Zowel Orwell als Huxley zijn bevreesd, dat deze tendens zich zal voortzetten. Beiden gaan er in hun toekomstwerelden van uit, dat de individuele vrijheid van de mens is opgeofferd aan het belang van de collectieve staat.
Het motto van Huxley's wereldstaat "Community, Identity, Stability", geldt evenzeer voor Orwell's toekomstwereld. Het verschil schuilt echter in de basis waarop de schrijvers hun toekomstige totalitaire staten laten steunen. Bij Orwell is dat de "macht", bij Huxley het ..... "geluk".

Huxley als doorgewinterd intellectueel kan zich eenvoudig niet voorstellen, dat een dictator van de toekomst zich zal bezighouden met zo'n onpraktisch, tijd-, mensen-, en geldverslindend project als een terreurstaat, met al zijn administratieve rompslomp van concentratiekampen en geheime politie, alleo zuiver omwille van de "macht".
"Neen", zegt Huxley, "een totalitaire staat zal pas efficient functioneren, wanneer de bevolking niet met geweld onderdrukt behoeft te worden, maar wanneer het houdt van zijn slavernij." (naar Huxley's voorrede: 1946).

Hij denkt dit dan te bereiken door een suggestieve propaganda, een volledig ontwikkelde psychologie en sociologie, maar

vooral door een standarisering van het menselijk produkt.

Baby's worden niet meer geboren, maar in gigantische laboratoria in flessen gekweekt, waar door toevoeging van bepaalde hormonen bepaalde standaardtypen worden verkregen, die ieder ongeveer hetzelfde intelligentiepeil bezitten, dezelfde behoeften hebben en dus niet afgunstig zijn op leden van een ander type (x, B, j, d en E.) Een klassemaatschappij zonder klassehaat, waar iedereen tevreden en gelukkig is !

Huxley's boek is uit litersir oogpunt goed geschreven, hij bezit een vlijmscherpe ironie, hij boetseert zijn figuren met een lenig gemak en zijn toekomstbeeld is weinig hoopgevend.

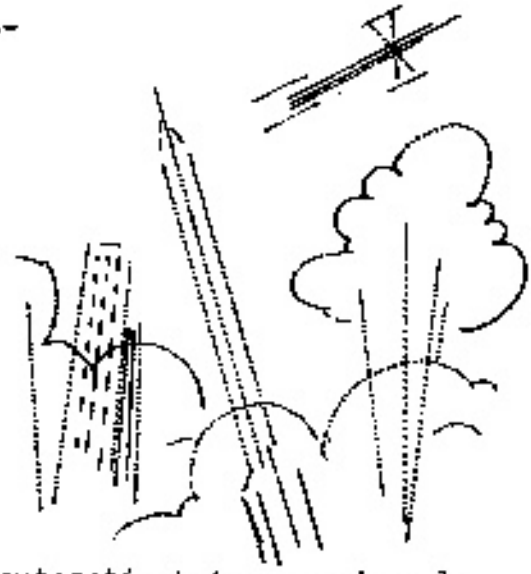

Maar als we dit boek een nachtmerrie zouden willen noemen, dan is het er toch één van het type, waarbij men het gevoel heeft: "Straks word ik wakker !" (zoals de criticus H. de Waard opmerkte).
Het grijpt ons niet bij de keel. Dat doet Orwell's boek wel. Huxley's boek verhoudt zich tot "1984" als Watteau tot Jeroen Bosch, als een ziekenhuis tot een concentratiekamp.
Orwell gelooft niet in Huxley's theorie, dat de "Pure Power" de macht om de macht zich, evenals het "Pure Evil" automatisch ten gronde zal richten. Wat hij voorziet, is een eeuwig slavendom, in stand gehouden door een onmenselijke terreur.
In "1984" is de wereld, na een atoomoorlog, verdeeld in drie grote machtsblokken: Oceania (Engeland, Amerika, delen van Afrika), Eurasia (Rusland + onderworpen West-Europa) en Eastasia (China), die in eeuwige strijd met elkaar gewikkeld zijn. Ideologisch bestaan er geen verschillen en economisch zijn deze staten autarkisch.
Geen van de superstaten wil of kan de ander de beslissende slag toebrengen. De oorlog wordt gevoerd zuiver om de oorlog, als middel om alle onbevredigde gevoelens af te reageren in haat tegenover de buitenlandse vijand en om door een

enorme oorlogsindustrie het volk in een voortdurende toestand van armoede en afhankelijkheid te houden.
"De grote moeilijkheid was de industrie op gang te houden en tegelijk toename van werkelijke welvaart te verhinderen. Er moesten wel goederen geproduceerd, maar niet gedistribueerd worden.
En in de praktijk, was dat alleen mogelijk door voortdurend oorlog te voeren."
In elk der staten is de stelselmatige terreur zo geperfectioneerd dat een omwenteling onmogelijk lijkt. "De partij is onsterfelijk, de partijleer onfeilbaar, elke twijfel eraan betekent de dood."
Er wordt aan een nieuwe taal gewerkt "Newspeak", dat het oude "Oldspeak" (=Engels) zal vervangen. Het aantal woorden en begrippen wordt teruggebracht tot op één-vierde van het totaal. Men meent dat taalverarming ook tot ideeverarming zal leiden ".....in Newspeak the expression of unorthodox opinions, above a very low level was nearly impossible, because the necessary words were not available"(!)
Vier ministeries leiden de terreur in administratieve banen. "Het Ministerie van de Vrede, dat zich bezighoudt met oorlog, het Ministerie van Waarheid, wier enige taak het is stelselmatig de geschiedenis te vervalsen, zodat de partij altijd gelijk krijgt, het ministerie van Liefde, dat zich bezighoudt met marteling van opstandige elementen en het ministerie van Overvloed, dat zich bezighoudt met uithongering."
Er bestaat een perfect spionage- en verklikkerssysteem. Zo staat er in iedere kamer van partijleden een zgn. "telescreen", een apparaat dat berichten uitzendt maar ook ontvangt en altijd zo opgesteld is, dat elke beweging van de bewoner wordt geregistreerd. Uniformiteit wordt met alle middelen nagestreefd. Liefde tussen man en vrouw wordt "onwaardig" geacht en alle driften worden via film en televisie systematisch afgereageerd in "haat-kwartiertjes" tegen de vijand van het ogenblik.

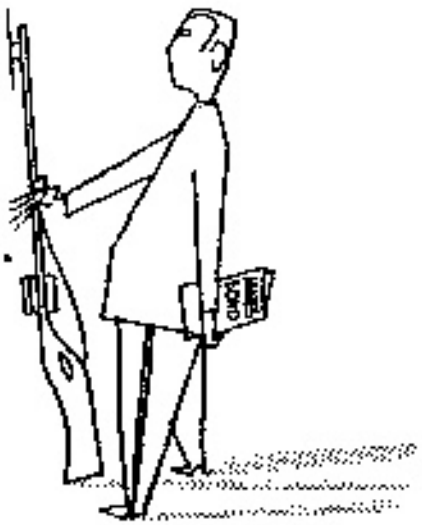

In dit Oceania gaan twee mensen Julia en Winston Smith een heimelijke liefdesverhouding aan, waarvan beiden weten, dat ze in de folterkamers van het Ministerie van Liefde zal eindigen.
De geschiedvervalsing van het ministerie van Waarheid en de daarmee gepaard gaande controle over de geest kan Winston niet verdragen. Uiterlijk blijft hij gehoorzaam, maar innerlijk komt hij in opstand. Hij en Julia sluiten zich aan bij een geheimzinnige verzetsorganisatie, die later door de partij op touw gezet lijkt te zijn om opstandige geesten als Julia en Winston te vangen.
Het laatste deel van het boek bevat het relaas van Winston's verhoor, zijn martelingen en zijn volledige bekering.
De partij stelt zich namelijk niet tevreden met Winston's intellectuele bekentenis van schuld.
Winston moet zich volkomen vrijwillig onderwerpen en daarvoor moet hij zijn liefde voor Julia verraden, wat hij onder invloed van de voor hem allervreselijkste marteling (een kooi met uitgehongerde ratten, die zijn gezicht zullen verscheuren) ook doet.
Dan wordt hij vrijgelaten. Zijn persoonlijkheid is vernietigd. In afwachting van zijn definitieve executie zit hij verloren en verlaten in een kroeg, zonder idealen, zonder verlangens, hij huilt "But is was all-right, everything was all-right, the struggle was finished. He had won the victory over himself, He loved Big Brother....." (Big Brother is, de Stalin van "1984" een godfiguur, onzichtbaar maar alom tegenwoordig en alleziend).

"1984" was het laatste boek van George Orwell. Hij schreef het in 1948-'49 in een sanatorium, waar hij verpleegd werd voor een ernstige tuberculose, waaraan hij in januari 1950 overleed, 46 jaar oud.

Misschien is dit de oorzaak, dat "1984" zo'n wanhopig boek is. Orwell heeft zijn hele leven gevochten tegen het totalitair systeem, maar hij had nooit de hoop opgegeven.

Zijn ernstige ziekte was volgens vrienden de oorzaak, dat Orwell nauwelijks de tijd heeft gevonden om zijn liefdesdrama hecht en logisch in zijn theoretisch toekomstbeeld te verwerken. Vooral Julia is literair weinig aantrekkelijk, ze is nauwelijks meer dan een uitgewerkt idee, maar dit doet aan de waarde van Orwell's boek nauwelijks afbreuk.

Het is struisvogelpolitiek om ons van Orwell's boek af te maken met te zeggen "Dat gebeurt immers toch nooit". Himmler's terreur is het waarschuwend voorbeeld.
Evenmin kunnen we er ons van af maken door te beweren, dat "1984" alleen het toekomstbeeld van de communistische heilstaat schildert. Ook in onze westerse "vrije" wereld leeft een totalitaire tendens.
In "1984" heeft Orwell, net als Winston Smith, de strijd tegen het totalitair systeem opgegeven.. Het is aan ons die strijd voort te zetten, waar hij is opgehouden.

- R.L. JANSSEN.

IS HET GYMNASIUM VEROUDERD ?

Enkele maanden geleden stelde ik in het eerste deel van dit artikel, dat de gymnasiale opleiding in zijn huidige vorm verouderd en aan velen niet besteed is, De normen, waarvan ik uitging, te weten "wat kan men met de opleiding bereiken?" en "is de opleiding wel aan de leerlingen besteed?", waren tamelijk materialistisch van aard.
Hiertegen slechts richtte zich de kritiek der redaktie, die mijn keuze van deze uitgangspunten grotig aangreep om mij van een verderfelijk materialisme te betichten. Het ongetwijfeld fraaie redaktionele betoog, met termen als "de meer menselijke dingen" en "innerlijke beschaving", heb ik met genoegen gelezen, maar het was nutteloos, omdat het niet inging op de kern van de zaak, n.l. "is het gymnasium verouderd". Wegens het ontbreken van serieuze aanknopingspunten ga ik er dan ook niet verder op in.
Van mijn oorspronkelijke artikel werd slechts de helft opgenomen: men begrijpt, dat door deze al te rigoureuze besnoeiing het karakter van mijn betoog schade werd aangedaan. Daarom wil ik dit deel, waarin de oorzaken van de veroudering worden belicht, alsnog laten volgen.

Wat is er de oorzaak van, dat zo weinig rooskleurige toestanden bij het gymnasiaal onderwijs heersen? M.i. moet de fout gezocht worden in het feit, dat de opleiding zo hopeloos verouderd en eenzijdig is.
Het Nederlandse gymnasium legt te zeer de nadruk op het onderwijs in de klassieke talen. Landen als België en Frankrijk, die toch dichter bij de klassieke cultuur staan dan ons land, hebben het aantal lesuren O.T. danig beperkt: Nederland spant in Europa de kroon met zijn 66 uren voor alfa's en 49 voor bèta's .... Wat dit betreft heersen in ons anders zo nuchtere landje abnormale verhoudingen: een alfa leert in de zesde klas 16 uur Oude Talen, tegen 3 uur zijn moedertaal.
Men zal het aantal lesuren drastisch moeten beperken en desnoods enkele schrijvers moeten laten vervallen.
Het onderwijs in de moderne taal is te gering. Na zes jaar is men een redelijke vertaaltechniek machtig en heeft men een zeer oppervlakkige literatuurkennis. Wil de gymnasiast het op school verworven cultuurbezit ook aan anderen uitdragen, dan is het noodzakelijk dat hij vreemde talen leert spreken. Dit onderdeel, nl. het spreken van een taal, wordt schromelijk verwaarloosd. Ook het schrijven van een vreemde taal dient meer aandacht te krijgen. Is het niet erg, dat bijv. bij Franse opstellenwedstrijden gymnasiasten geen kans krijgen en H.B.S.-ers en anderen die getraind zijn in het schrijven van een taal de prijzen wegslepen?

Ook op het gymnasiale geschiedenisonderwijs is een holeboel aan te merken. Krijgt de oude geschiedenis in het eerste en vierde leerjaar ruimschoots aandacht, de allernieuwste geschiedenis, vanaf 1918, vervalt dikwijls door tijdgebrek... Door het ontbreken van staatsinrichting op het lesrooster krijgt de gymnasiast geen goed inzicht in de werking van de "staatsmachinerie". In de les komt dan ook vaak wan- en onbegrip voor t.a.v. fundamentele begrippen. Vooral ook gezien de verlaging van de leeftijdsgrens voor het actief kiesrecht tot 21 jaar, is een grondige herziening van het geschiedenisprogramma dringend gewenst. Het accent zal meer op de nieuwe en nieuwste geschiedenis moeten vallen. Verder dient instelling van de vakken politiek en staatsinrichting overwogen te worden. Tijdens het leesuur "politiek" kan de toestand in de wereld worden besproken, waarbij allerlei staatkundige begrippen vanzelf aan de orde

komen.

Nog in vele andere opzichten is het gymnasium verouderd. Vakken als biologie en aardrijkskunde zijn, zoals ze nu gegeven worden, voor de meesten niet interessant en daardoor niet aan hen besteed. In het grote woud van details en feiten gaat dikwijls de hoofdlijn verloren en na enkele maanden weet men zich vrijwel niets meer van het geleerde te herinneren. Op de Engelse grammar school is het onderwijs in plant-, dier- en menskunde vervangen door een soort "general science". Men geeft enkele fundamentele begrippen uit de natuurwetenschappen, bijv. bloedsomloop, kristallisatie en eenvoudige atoomleer en maakt zo het onderwijs in natuur- en scheikunde voor de hogere klassen gemakkelijker. Het onderwijs in de natuurwetenschappen in 3x dient beperkt te worden, omdat interesse gevoeglijk ontbreekt.

Het zal een groot probleem zijn, om dergelijke hervormingen in het gymnasiale onderwijs door te voeren. Vaststaat, dat de huidige toestand een argument tégen het gymnasium is, en dat handhaving ervan tegenstanders slechts een gerede aanleiding geeft om afschaffing voor te stellen.
Het opstel, het produkt van observaties van en gesprekken met medeleerlingen, en niet van persoonlijke afkeer van bepaalde schoolvakken, beziet slechts de nadelen en gebreken van het gymnasium. M.i. zijn echter de positieve kanten van de opleiding al vaak genoeg belicht in toespraken of artikelen.
Het is goed, dat er eens wordt gediscussieerd over de vraag, die de titel van dit opstel vormt.

B.Feis
6xI.

Zeer geachte heer Feis, wij hebben uw artikel ter bestudering voorgelegd aan het ministerie van O.K. en W.

REDAKTIE.

ONEINDIG IS DE TAAL VAN HET HEELAL,
VOORBIJGAAND ZIJN DE WOORDEN VAN
DE MENSEN.

A. van Collem.

SPORTHUIS

went

DOOR KEUS EN SERVICE
BEKEND. !?

GEITE RIJDERSPLEIN 23

ARNHEM

I N H O U D

		Blz.
1.	Redaktiekrabbels	1
2.	Woord van begroeting	2
3.	Leuterpraatje	3
4.	Tagore - spreuk	4
5.	Van Dick Heller	4
6.	Van de Boekenmarkt	5
7.	Amedeo Modigliani	6
8.	Mopjes	7
9.	Advertenties	8
10.	WATERVAL	9
11.	Lachtermaresem	10
12.	De Herbergierster van Calo Goldoni	11
13.	Advertenties	12
14.	Advertenties	13
15.	Ars Stultitiae	14
16.	Wist U dat ..... ?	15
17.	Toekomstromans	16
18.	Is het gymnasium verouderd ? (II)	20
19.	Spreuk A. v. Collem	23
20.	INHOUD	24

Gimborn patronenvulpen

• GEEN BESMEURDE PEN OP VINGERS • GEEN INKTPOT MEER • VEDERLICHT SCHRIJVEN

ASSURANTIEBEDRIJF
J.J.E. HULSEWÉ

voor al Uw verzekeringen
van de wieg
tot aan het graf

ONTHOUDT DIT VOOR LATER

Jansbuitensingel 20
telefoon 23010

Horloges

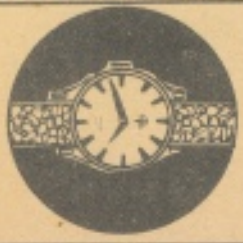

DE VAKZAAK
Haas sinds 1842
KONINGSTRAAT 53

GEERTS' BOEKHUIS

BAKKERSTRAAT 61 - ARNHEM

(DICHT BIJ HET PALACE-THEATER)

2e hands schoolboeken

Verkoop van nette (evt. herstelde) exemplaren
met coulante garantie voor juiste druk
Grootste voorraad in Gelderland
Inkoop tegen faire prijzen

Uitgevers-restanten

Nieuwe boeken tegen sterk verlaagde prijzen
Goede titels
Zeer geschikt en voordelig als geschenk

2e hands boeken

Zeer grote voorraad
Nagenoeg elke tak van wetenschap, literatuur,
kunst, enz. vertegenwoordigd

Antiquariaat

Zeldzame, curieuze en antieke werken
Prenten en handschriften
Inkoop, verkoop en taxatie.

VRIJ ENTREE